

Pisanje seminarskog rada

Master studije

Osnovni pojmovi

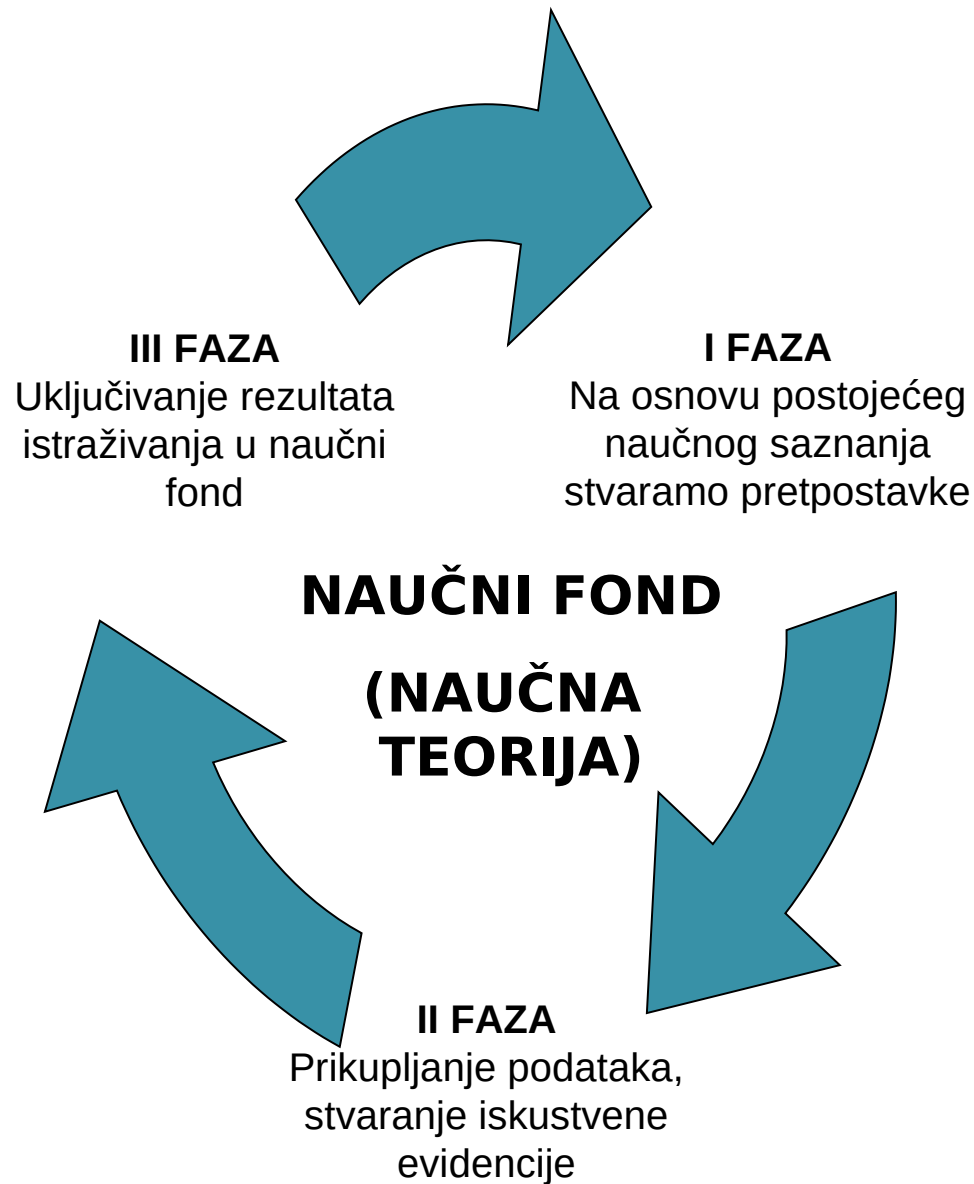
Nauka ima dva osnovna aspekta:

- **empiriju (činjenice) i teoriju (objašnj**

Ova dva aspekta su međusobno zavisna:

- s jedne strane teorije treba i mora da se zasnivaju na činjenicama,
- s druge strane činjenice dobijaju svoj puni smisao tek u okviru teorija koje ih objašnjavaju.
- **Empirijsko istraživanje** je skup postupaka čiji je cilj utvrđivanje činjenica o nekoj pojavi.

- Ljudi na osnovu svakodnevnih zapažanja i razmišljanja uočavaju brojne činjenice o ponašanju i životu. Saznanja stečena na takav način nazivaju se **zdravorazumska** i ona mogu biti veoma površna i nepouzdana.
- Za razliku od njih, **naučno zasnovana znanja** stiču se putem metodološki korektno izvedenih empirijskih istraživanja.

Svako istraživanje se može hronološki podeliti na nekoliko faza, koje slede jedna drugu u vremenu. To su:

- Priprema i sastavljanje nacrtu istraživanja,
- Faza prikupljanja podataka,
- Faza obrade podataka,
- Faza sastavljanja izveštaja o istraživanju.

Priprema i sastavljanje nacrtu istraživanja

Tema istraživanja

- Početak svakog istraživanja je odluka istraživača da se bavi izvesnim problemom. Razlozi za izbor određene teme mogu: ležati u nekom zanimljivom slučajnom zapažanju, u želji da se proverí neka teorija, da se reši neki praktični problem i sl.
- Odluka istraživača o temi istraživanja može početi od neke veoma uopštene, nedovoljno jasne formulacije o tome šta se želi istražiti. Međutim, neophodno je da se tema potom suzi i precizira da bi se moglo pristupiti empirijskom istraživanju.

Otkrivanje teme = formulisanje preliminarnog određenja predmeta istraživanja

Ako se nešto želi ispitati empirijski, tj. ako se žele utvrditi činjenice o nekom problemu, onda se one neizbežno moraju odnositi na nešto posebno, a ne opšte.

Informacije o istraživanjima

Izvori informacija mogu biti:

- Studije – veliki broj istraživanja opisan je u predavanjima i udžbenicima.
- Knjige – koje prikazuju neke rezultate istraživanja.
- Mediji – štampa, radio, televizija . . .
- Saopštenja sa stručnih skupova, naučni časopisi, zbornici, enciklopedije, kompjuterske baze podataka itd.

Izvore informacija možemo podeliti na:

- Primarne ili originalne izvore – prikazi istraživanja od strane autora istraživanja.
- Sekundarni izvori – izvori sastavljeni na osnovu primarnih, omogućavaju brz uvid u neku oblast.
- Tercijalni izvori (izvori trećeg reda) – sastavljeni na osnovu sekundarnih izvora, npr. udžbenici.

Osnovni činioci istraživanja

- **Objekti** – organizmi, predmeti ili pojave koje se ispituju.
 - **Subjekti** – organizmi koji mogu biti ljudi ili životinje.
- **Uzorak** – skup svih objekata koji učestvuju u istraživanju.
- **Varijabela** – je neka osobina objekata. Jedna od podela je na:
 - Numeričke (kvantitativne) varijable: visina, težina, godine školovanja . . .
 - Kategoričke (kvalitativne) varijable: nacionalnost, pol, pušenje . . .
- **Podatak** je vrednost varijable za određeni objekat, vrednosti numeričkih varijabli su izražene brojevima, a vrednost kategoričkih varijabli je izražena kategorijama.
- **Činjenice** – dobijene u istraživanju se često mogu iskazati u obliku: Objekt A za varijablu B ima podatak C.

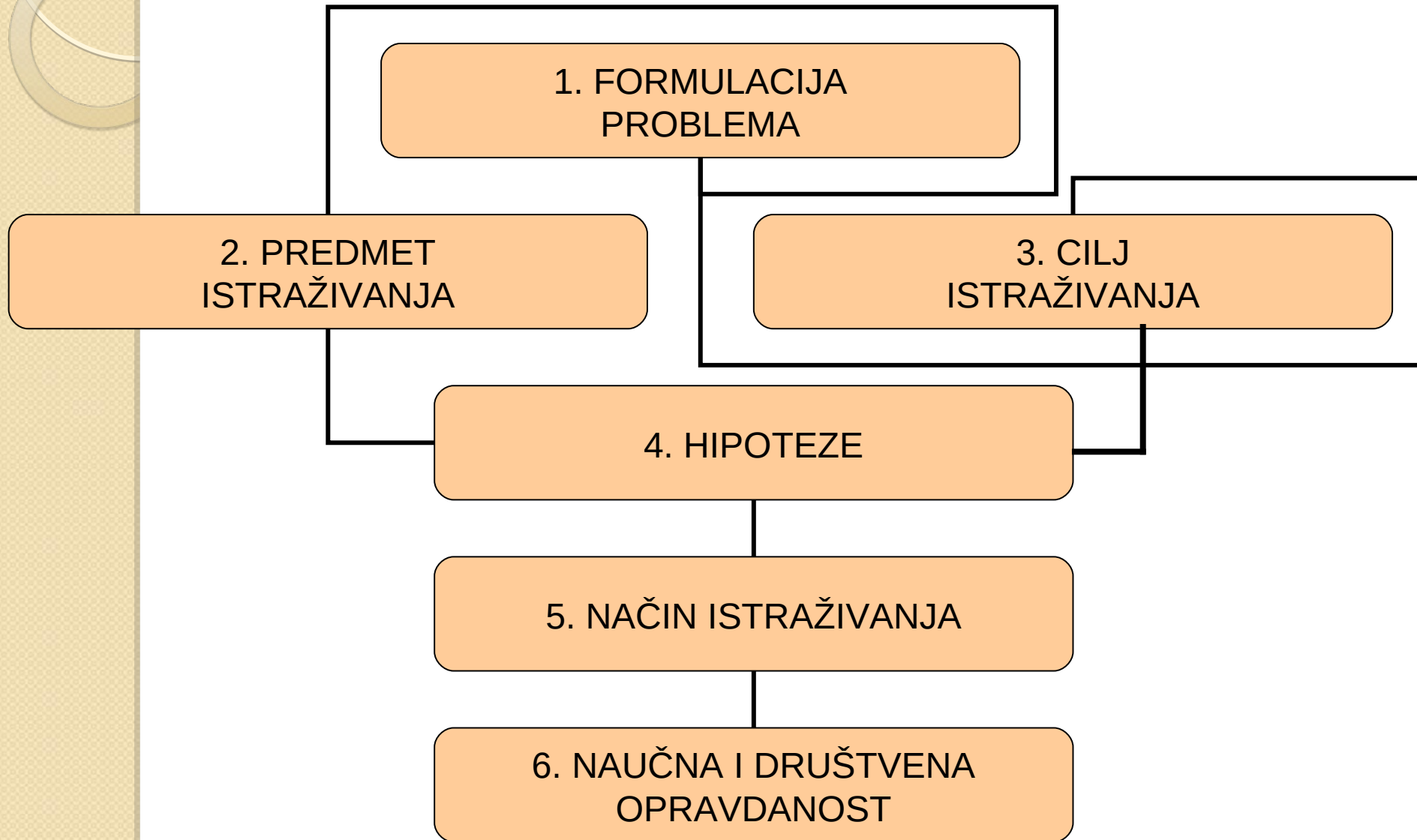
Glavna aktivnost istraživača tokom istraživanja je utvrđivanje činjenica tj. sakupljanje podataka za izvestan broj varijabli na određenom uzorku objekata.

Znači u okviru **pripreme i sastavljanja nacrta istraživanja**

- Istraživač bira temu,
- Upoznaje se sa informacijama o dotadašnjim istraživanjima u okviru te teme,
- Razmišlja o objektima sa kojima će se vršiti istraživanje,
- O varijablama koje će biti ispitane i načinu njihovog operacionalizovanja, o vrsti i načinu merenja podataka i o postupcima kontrole spoljnih varijabli.

- **Nacrt istraživanja je plan izvođenja istraživanja koji sadrži opis objekata, varijabli i podataka koji će biti sakupljeni kao i predviđeni način njihove statističke obrade.**

IZRADA NACRTA NAUČNE ZAMISLI

➤ **HIPOTEZE**

Hipoteza u osnovi znači *pretpostavka*.

U procesu sticanja znanja, proučavajući predmete spoznaje postavljamo određene pretpostavke. U određenom naučnom postupku, te pretpostavke proveravamo i dokazujemo.

- Hipoteze su osnovne **MISAONE** pretpostavke o predmetu istraživanja.
- Saglasne sa **CILJEVIMA** istraživanja
- Teorijski ili empirijski **PROVERLJIVE**

Elementi hipoteze:

- **STAV HIPOTEZE** – sadržaj, suština i smisao hipoteze.
- **VARIJABLE HIPOTEZE** – opšti pojmovi, mogu menjati značenje. Zavisna i nezavisna varijabla.
- Otkrivanje promena u zavisnoj varijabli pod uticajem nezavisne varijable.

Relacije među varijablama

- **Korelacija** – postoji kada su razlike u jednoj varijabli praćene odgovarajućim promenama tj. razlikama u vrednosti druge varijable i obrnuto.
 - ***Pozitivna korelacija*** je kada višim vrednostima prve varijable uglavnom odgovaraju više vrednosti druge varijable
 - (npr. učenici koji imaju dobru ocenu iz matematike uglavnom imaju i dobru ocenu iz maternjeg jezika)
 - ***Negativna korelacija*** je kada višim vrednostima prve varijable uglavnom odgovaraju niže vrednosti druge i obrnuto.
 - (npr. učenici koji imaju dobru ocenu iz matematike uglavnom imaju lošu ocenu iz maternjeg jezika)

Nezavisne i zavisne varijable: Zavisna je ona varijabla za koju se želi utvrditi da li i kako zavisi od nezavisne varijable.

Ova podela se daje s obzirom na stepen kontrole: zavisna varijabla je uvek registrovana varijabla, selektivna ili manipulativna.

Prema najširoj definiciji: uspeh u školi je nezavisna varijabla, a uspeh na prijemnom zavisna varijabla.

Prema užoj definiciji: nezavisne varijable proističu iz manipulacije eksperimentatora-u obliku prikazivanja različitih stumulusa, a zavisna varijabla proističe iz reakcije subjekta na nezavisnu varijalbu, tj. predstavlja neki aspekt ponašanja subjekta.

Npr: Ocena na ispitu zavisi od dužine učenja tj. što duže student sprema ispit to je ocena na ispitu viša.

- dužina učenja je nezavisna varijabla (eksperimentalna je, menjamo je), dok je ocena zavisna varijabla.

NEZAVISNA VARIJABLA

uzrok

(nastavni postupak)

ZAVISNA VARIJABLA

posledica

(usvajanje gradiva)

U STVARNOJ SITUACIJI

više nezavisnih varijabli

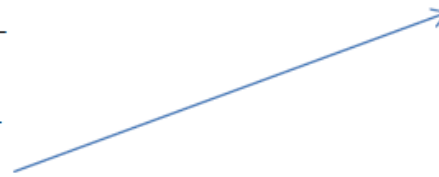
deluje na zavisnu varijablu

A _____

B _____

C _____

D _____

Ostvarivanje zakona jedne varijable u eksperimentu :

A – DELUJE KAO EKSPERIMENTALNA VARIJABLA

B, C i D – PREDSTAVLJAJU PARAZITARNE VARIJABLE
ČIJE DELOVANJE SE NASTOJI ELIMINISATI

Primer hipoteza

PR1: Hipoteze o odnosu nacionalne kulture i organizacione strukture:

- Distanca moći nacionalne kulture i stepen centralizacije autoriteta u organizacijama su pozitivno korelirani. Što je veća distanca moći u nacionalnoj kulturi to je viši stepen centralizacije autoriteta i obratno.
- Izbegavanje neizvesnosti i formalizacija uloga u strukturi su pozitivno korelirani. Što je viši nivo izbegavanja neizvesnosti u nacionalnoj kulturi to je viši nivo formalizacije uloga u strukturiranju aktivnosti i obratno.